UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Sententiis ex breuiculo recitandis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

maio. Nã dico quod id, quod dicitur, ibi ꝛ in l. vniuerſi. C. de leg. lib. xj. ſecundum vnam lecturã videlicet quod abſens cauſa Reipublice ex affectata cauſa, non gaudet priuilegio conceſſo ambaſiatoribus, ꝛ alijs abſentibus, tamen ſcio, quod ille qui abeſt cauſa Reipublice in officijs per viam valoris, preſumitur affectaſſe cauſam abſentie Text. ſeſt ſingularis in l. ſpadonem. §. fi. ff. de excuſ. tut. Idem tenuit Bar. in l. fi. de in integrum reſti. ꝛ Bal. hic in fi. ꝛ do. Ant. in c. querelam. extra de proc.

b ¶ Conſilium. Vide Bar. in l. queſitum. ff. de re iudi. ꝛ in extrauagan. ad reprimendam. in ver. neglexerit. ꝛ vide Imo. in l. inter accuſatorem. in fi. de publi. iud. ꝛ vide Bar. ꝛ Ang. in l. ij. ff. ſi quis cautioni. ꝛ vide d. Ant. in c. querelam. de proc.

LEX. XI.

Cum preſentibus. Hec lex dicit idem, quod l. ab eo. ſ. eod.
1 † Non poteſt venire contra ſententiam qui de pronunciato legitimo tempore non conqueritur. h. d. Examinaui hanc legem, ꝛ dixi ſ. eo. l. ab eo. ergo, ꝛc.

De ſenten. ex breui. reci. Rubr. XLIIII.

¶ Continua vt in gloſſa.

LEX I.

1 ☞ Non ſufficit ſententiam edi in ſcriptis, ſed debet recitari in ſcriptis.
2 Sententia nulla non impedit quin ſententietur.
3 Sentenia lata a iudice non ſedente, ꝛ in qua non dicitur, ſedente, non valet.
4 Iudex timens partes, ꝛ qui non habet locũ maiorum deputatum ꝛ ab initio certum locum non determinauit, nec ei determinatur, poteſt ſedendo pro tribunali ſuper curru vel equo pronunciare.
Iudex ſi propter aliquam infirmitatem ſedere non poteſt, ſedeat prout poteſt, ꝛ pronunciet.

a b **Arbitri.** [a] Sentẽtia debet ſcribi, ꝛ in ſcriptis [b] recitari, ꝛ per iudicẽ proferri, niſi ſit de maioribus, qui poterit proferre per aliuꝫ, ſi aliter
1 fiat ſententia eſt ipſo iure nulla. h. d. totus ti. † No. ꝙ non ſufficit ſententiam edi in ſcriptis, ſed debet reci
c tari in ſcriptis. No. ſecundo [c] quod † ſententia nulla non impedit
2 quin ſententietur. Vide plene in l. ſi vt proponis. ꝛ l. preſes. ſ. ti. j. Modo aduerte hic pro declaratione tex. hic dicitur, arbitri. quero de quo iudice loquatur. Gl. dat tres reſponſiones. Vna quod dicit arbitri. i. iudicis ordinarij. Simile ĩ l. qſquis. ſ. de poſtu. Et ſecundum hanc vides caſum quod quando ſententia iudicis ordinarij eſt nulla poteſt adiri ſuperior, vt iterũ pronuntietur, ꝛ vide gl. dixi in l. ſi vt proponis. ſ. ti. j. ꝛ ibi plene. Secundo poteſt intelligi de iudice delegato, tunc hec l. procedit ſine ſcrupulo, vt d. l. ſi vt proponis. ſ. ti. j. Tertia poteſt intelligi de arbitro cõpromiſſario*, ꝛ ſcd'm hoc fruſtra dicit omnia prouocationis mora, quia ẽt ſi teneret ſententia, non poſſet appellari ab arbitro, vt ſ. de arbi. l. ij. Opp. de l. quiſquis. in fi. ſ. de poſtu. ꝛ in auth. vt ab illuſtr. ꝛ qui
3 ſuper eam ſunt dignit. §. j. † vbi requirit quod iudex debet ſedere, alias non valet. Sol. Dicit gl. quod hec l. ſuppletur per illas, quia iudex debet ſedere. Alij dicunt, quod iudex debet ſedere in cognoſcendo, non in pronunciando. Et in hanc opi. vr̃ inclinare Pet. cõmuniter tenetur contrarium, ſcilicet, quod debeat ſedere etiam in pronunciando. Nam quieſcendo, ꝛ ſedendo, homo fit prudẽs, ꝛc. Item, quia hoc pertinet ad iudicis honorem, vt l. quiſquis. ſ. de poſtu. ꝛ ſ. vbi ſena. vel cla. l. fi. ꝛ ideo ſis cautus, quãdo profertur ſentẽtia quod facias ſcribi, iudice pro tribunali ſedente. Si enim non dicit, ſedente, non valet, vt l. a procedente. ſ. de dila. ꝛ hac. glo.
4 ꝙ tene menti. † Quero, quid ſi iudex timens partes aſcendit cur
d rum, vel equũ, [d] ꝛ ibi ſedens pro tribunali pronuntiat, an valeat? Gl. dicit quod ſic, ſuper verbo, recitauit, ꝛ illud dictum intelligo verum in iudice, qui non habet locum maiorum deputatum, queꝫ debet tenere, alias illum debet ſeruare, vt l. pe. de iuſti. ꝛ iure. Iteꝫ intelligo in iudice, qui ab initio certum locum non determinauit ad hoc, nec ei determinatur, nam alias deberet illum ſeruare, vt l.
5 ſi vt proponis. la ij. ſ. ti. j. † Quero, quid ſi iudex propter aliquam infirmitatem non poteſt ſedere. Reſpõ. ſedeat prout poteſt. Ita no. Io. And. in c. fi. de re iudi. lib. vj.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Arbitri. No. tamẽ ꝙ oportet notariũ in preſentia iudicis tãquam miniſtrũ ſuũ legere ſententiã, ꝛ dicere lecta fuit per iudicem. arg. l. ſi proc. preſentis. de ver. obli. ꝛ ita obſeruat conſuetudo ſecundum Bal. ꝛ adde quod iſtud etiam procedit in ſententia principis gl. in auth. ne in medio, ꝛ in ca. iuſſio. non fieri. in ver. declarationem. Iteꝫ aduerte quod ſuper incidenti poteſt ferri ſententia per alium puta notarium. vide Alex. ꝛ Moder. in l. hac cõſultiſſima. ſ. qui teſta. facere poſ. Io. de Dama. conſ. xliij. Item in eo quod dixi ſ. de principe, videtur in contrariũ gl. ꝛ ibi Panor. in c. cuꝫ nos. extra de his que fiunt a prela. ſine conſenſu cap. Itẽ quod iſta reg. non procedet de iure cano. in cauſa matrimõnij, vide Bar. in tra. differ. inter ius ciui. ꝛ cano. Item quod hec ſolennitas de conſenſu partium poteſt remitti, dicit Bal. in l. quoties. C. de priui. ſcho. lib. xj. vide etiam in materia Ang. conſ. cclxxxiij. vbi ponit de eo qui dixit pronuncio prout in conſilio continetur. an valeat, ſequitur Iaſ. in l. nec quicquã. §. vbi decretum. in prin. ff. de offi. proconſul. ꝛ ibi in precedenti ponit late de ſententia interlocutoria an debeat proferri in ſcriptis. de quo vide ad Bar. in l. ij. ſ. eo. ti. vbi ponit etiã aliqua in materia diffinitionis, quod debeat proferri in ſcriptis niſi aliter conſentiant partes, quod auteꝫ ſententia ꝛ laudum arbitrato. proferri poſſit ſine ſcriptis, ſecus tamen in ſententia arbitri vide Iaſ. in l. morte. in ij. no. C. de tranſ. an de iure ſententia poſſit legi per alium, dummodo iudex dicat ita pnuncio, vide Fel. in c. ſuper queſtionum. in princ. de offic. deleg. an aũt ſententia poſſit proferri in ſermone vulgari an vero in latino, vide Io. de Imo. in l. j. §. fi. ad finem. ff de ver. oblig. Item quod ſi notarius legat ſententiam ꝛ iudex ſoluꝫ dicat, ita pronunciamus an valeat, vide Barb. late in conſ. xlviij. in ij. dubio.

b ¶ In ſcriptis. Et fallit hec lex in ſententia lata ſuper re matrimoniali in qua non requiritur ſcriptura ſed ſufficiunt teſtes, ſecundum Inn. in c. Albericus. de teſti. Idem in ſententia ſuper incidẽti, vel emergenti ſecundum Bal. in l. ſi defendere. de autho. tu. Et de primo vide Abb. in c. dilectus. Sed an conſenſu partium poſſit ferri ſententia ſine ſcriptura. Bar. quod ſic poſt gl. in l. quot. de priuile. ſchola. li. xj. Et adde auth. generaliter. in fi. de epiſc. ꝛ cler. ꝛ quod ibi Bal. ꝛ vide aliquos caſus per Abb. in c. j. de libe. obla. in quibus non debet ſententia in ſcriptis recitari, ꝛ intelligit dũ dicit, quod ſententia debet in ſcriptis recitari, non tamen requiritur quod illa ſcriptura ſit publica. Et ita dicit Io. And. vt refert ꝛ ſequitur Abba. ibi vide c. Albericus. de teſt. Et ſi ſit ſententia principis, debet in ſcriptis recitari. Tex. eſt ꝛ ibi gl. in auth. ne in medio litis.

c ¶ No. ſecundo, quid in ſententia lata ſuper notario, vide Ioan. And. in c. ex parte. de verb. ſign. ꝛ do. Ant. in c. pe. de cohab. cle. ꝛ mulie. ꝛ Bal. etiam in l. preſbyteri. de epiſ. ꝛ cler.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Compromiſſario. Secus in arbitratore ſecundum bald. in l. fina. C. de contrahend. empt. Vnum not. quod quando iudex habet conſilium ſapientis ſecundum quod vult iudicare non ſufficit dicere, pronuntio prout in hoc conſilio, niſi legat conſilium, vel ponat illa verba in ſcriptis ꝛ lega. ita ang. conſ. ccxlij. ſequitur alex. in l. j. circa fi. ſ. ſi aduerſ. libert.

d ¶ Vel equum. an iudex, poſſit ſuper equo ſedere pro tribunali, ꝛ ſimilibus. Et his adde omnino que dixi poſt bart. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. in xvj. q. de ope. no. nun. ſed quid ſi non ſedet ſuper tribunali, ſed itinerat, vide ſpec. in tit. de fer. ad fi. Et not. in fi. de re. iud. lib. vj. adde ſpe. in tit. de ſenten. prola. §. iuxta. verſ. hec ſunt in argu. vbi dicit Ianue fuiſſe ſententiatum ſuper equo. Et determinare videtur quod ſedere debeat iudex. ꝛ idem Io. and. ibi in addi. ſed ſtans ſuper equo dicitur baiulari.

LEX II.

1 ☞ Non debet quis eſſe ſubitus in reſpondendo, pronuntiando, vel dicendo.
An iudex poſſit ſententiam emendare, aut interpretari: ibideꝫ, ꝛ numero 4.
2 Maiores iudices poſſunt per alios ſententias recitare.
3 Sententia, in qua libelli tenor non inſeritur, non vitiatur.
5 Interlocutoria etiam ſine ſcriptis valet.
6 Si interlocutoria requirit cauſe cognitionem, debet fieri iudice pro tribunali ſedente.

a **Hac lege.** [a] Summaui eam tibi in precedẽti l. Et primo ponit, qualiter ſententia debet proferri. ſecundo ea lata prohibet eam corrigi. Tertio a predicto dicto excipit maiores iudices. ſecunda ibi, ſed nec. Ter
1 tia ibi exceptis. † No. quod quis non debet eſſe ſubitus in reſpondendo, pronunciando, vel dicendo. No. ſecundo, quod ſententiam
2 latam, ſiue datam, non licet corrigere. Tertio no. † quod maiores iudices poſſunt per alios ſententias recitare.

Opponitur. ad primum, ꝛ videtur ꝙ debeat dari ſententia ſubito, vt l. j. ff. de dã. infe. ſol. Dicit gl. ibi eſt ſpeciale. Tu dic qd' nec ſentẽtia datur ſubito, ſꝫ

acceleratur cognitio.Circa iſtã primã partẽ quero,quid eſt dictũ
hoc ex libello partibꝰ legerẽt.Gl.dicit ꝓpter duo.Primo qꝛ hec
tabellio ſcribit in libello ſuo.Secũdo,quia libellus datus in cã
ponit in ſententia.Dicunt enim iudices,talis cognitor,ꝛc.viſo
3 infra ſcripto libello,cuius tenor talis eſt ꝛc.¶†Qd libellꝰ inſera
tur in ſententia,licet obſeruetur cõmuniter tamen ſi omittatur,
vt puto,non vitiat ſentẽtia.Nam hic non loquitur de libello da
to a partibus,ſed de libello ipſius ſententie.Itẽ debes ſcire quod
propter iſtud,ꝙ ſententia debet ferri ſuper eo quod petitũ eſt in
libello,vt l.vt fundus.cõmu.diuid.ꝛ l.Pomponius ſcribit,in ne
gotijs,in fi.ff.de neg.geſt.Dicimus quod in cauſis ſummarijs,v
bi nõ eſt neceſſaria libelli oblatio,quelibet petitio debet ꝓcedere
vt hodie habemus expreſſum in c.ſepe contingit.de verb.ſign.in
cle.Sciatis etiã quod ſi non apparet ex actis,quod iudex primo
ſententiam ſi [illegible] ſcripſerit,ꝛ eam emendauerit,ſi tamen apparet ꝙ
in ſcriptis eſt lata ſufficit,hoc enim approbat cõſuetudo.Et iſta
verba,que hic ſunt,ꝙ iudex debeat ſibi ante formare,eſt magis
conſilium datum iudici,quam ſit preceptum,ꝙ vero ſequitur,ꝙ
ipſe debeat legere iſtud eſt preceptũ,ꝛ ita obſeruatur.Venio ad
b ſcdam partem,ᵇdicitur hic quod non poteſt corrigere,contra.ff.
de re iud.l.actorum.Sol.Verũ eſt quod poteſt corrigere quo ad
latinitatẽ,ꝛ verba,nõ quo ad ſubſtãtiam,ita loquit.hic.¶Opp.
de l.ab executore.ff.de app.Solue vt in gl.¶Item opp.de l.illici
tas.§.ſi.ff.de offi.preſi.Dicit gl.fallit in mulcta Tu dic.quod ſen
tentia ibi non mutatur,ſed mulcta remittitur a preſide authori
tate legis,ſicut quilibet homo poſſet remittere quantitatẽ,in qua
quis ſibi eſſet obligatus,ꝛ hoc forte voluit ſentire gl.¶Opp.de
l.Paulus.ff.de re iud.Solue vt in gl.Item opp.de l.diuus.ff.de
in integ.reſti.Sol.Dicit gl.fallit ibi.Veritas eſt,quod ibi non fal
lit,non enim corrigit iudex ex officio ſuo,ſed petita reſtitutione
c in integrum.Et ideo pro declaratioᶜ iſtorum debes ſcire,†Aut
4 iudex vult ſuam ſententiam emẽdare,aut interpretari.Si emen
dare,aut circa verba tm̃,ꝛ poteſt,vt l.actorum.ff.de re.iudi.Aut
circa ſubſtantiã.vt puta addendo,vel detrahendo,ꝛ tunc aut cir
ca acceſſoria,ꝛ põt eadẽ die addere,vt l.Paulus.ff.de re iud.Aut
d circa alia,ꝛ tunc regulaᵈ eſt ꝙ non poteſt.vt hic,niſi per viam re
ſtitutionis in integrum,vt ff.de in integ.reſti.l.diuus.ꝛ per totũ
illum ti.ꝛ ſ̃.ſi aduer.rem iud.per totum.Item per viam ſupplica
tionis,vt in auth.que ſupplicatio.ſ̃.de preci.Imper.offe.ꝛ ſ̃.ti.ij.
l.j.Item per viam propoſite exceptionis,in caſibus,in quibus ex
ceptiones poſſunt operari poſt ſententiam,vt no.plene in l.j.ſ̃.de
iur.ꝛ fact.igno.Si vero queris,an poſſit interpretari,diſtingue,
aut eſt iudex,qui hꝫ meru imperium,ꝛ poteſt.alias nõ,vt l.ab exe
cutore.ff.de appe.Venio ad tertiam partem,dicitur hic exceptis
tam viris.ꝛc.Quero,a quo fiet hec exceptio.Dicunt quidã a pro
ximo,quaſi dicat,iſti maiores iudices poſſunt iſtam ſuaꝫ ſentẽtiã
corrigere.Hoc non eſt verum,non enim permittitur niſi princip̃,
vt l.j.§.de qua.de poſſ.ꝛ l.j.in fi.ff.de queſtio.Dicendum eſt ergo,
ꝙ hic intelligitur ꝙ fiat exceptio a primo dicto,quod non legant
per ſe,ſed per ſuos miniſtros,hic loquitur de ſententia diffiniti
5 ua.Quero †quid in ſentẽtia interlocutoria,ᵉ debet ne recitari in
e ſcriptis Breuiter puto ꝙ non,nam ſolũ in diffinitiua eſt poſitus
iſte ordo,in alijs ergo remanet regula,quod tantum valet,ſi fiat ſi
ne ſcriptis,quantum in ſcriptis,vt ſ̃.de pact.l.pactum.An autẽ
iudex debeat ſedere pro tribunali.quando interlocutoria fertur,
6 eſt diſtinguendum.Aut†illa interlocutoria requirit cauſe cogni
tionem,ꝛ debet fieri iudice ſedente pro tribunali,alias non,vt l.a
procedente.ſ̃.de dilat.ꝛ ff.quis ord.in bo.poſſ.ſer.l.ij.§.dies,ꝛ no.
per Dy.in l.quod iuſſit.ff.de re iudi.

ADDITIONES.

a ¶Hac lege.Adde ꝙ dicit no.in l.his qui.ff.de teſta.quod ſi in a
ctorum camera reperitur ſentẽtia nec ſunt ibi verba iſta,ſcilicet,
lecta,ꝛ publicata.quod non valet.Ad idem qd ipſe no.hic.in l.j.
b P.PAV.P.¶Secundam partem.Vide Alex.conſi.ix.in princ.
volum.j.
c ¶Pro declaratione.Quando iudex poſſit emendare vel inter
pretari ſententiam iam latam,vide in l.dicere.de arb.vide etiã ad
hoc Bal.in l.error.de iur.ꝛ fact.igno.in l.quia arbiter.ff.de arbi.
ꝛ in l.j.ſ̃.ſentent.reſcin.non poſſ.ꝛ vide text.in c.qualiter.el j.de
accuſ.ꝛ ibi gl.vide Ang.ꝛ Imo.in l.iudex.de re iudi.
d ¶Regula eſt.Limita ſingulariter hoc eſſe verũ,niſi pro quo la
ta eſt ſentẽtia,conteatur ſententiam eſſe iniquã,qꝛ tunc ipſemet
iudex poterit ipſam retractare,vt voluit Inn.in c.quia plerique.
de immu.eccl.ꝛ Bal.in auth.ad hec.de vſu.Item limita niſi poſt
ſententiam,que in rem iudicatam tranſiuit,admiſſe eſſent probatio
nes in contrariũ,parte non opponente.quia tunc idem iudex po
terit ſententiam retractare.Ita voluit Inn in c.cum dilecti.de re
ſcri.in c.cũ Bertoldus.de re iudic.ꝛ in c.fraternitatis.de frigi.ꝛ
maleſi.Item limita,niſi ſentẽtia excommunicationis,vt in c.ſacro.
extra de ſentent.excommu.Adde quando iudex poſſit ſuam ſen
tentiam corrigere,Spe.ꝛ Ioã.And.in addi.in ti.de ſententia.§.
qualiter.verſi.hoc quoque.
e P.PAV.P.¶Sententia interlocutoria.Circa iſtud an in ſenten
tia interlocutoria requiratur reſcripti recitatio,vide Iaſ.in l.nec
quicquam.§.vbi decretũ.de offi.proconſul.vbi ponit quid de ſua
cõdemnationis expenſarum,an requiratur,vt feratur in ſcriptis
vt dicit Alex.hic apoſtil.quod tamen limitat quando fit condem
natio expenſarum iudicis officio,ſecus ſi principaliter peteren
tur iure actionis,vt ibi per eum,quem vide,ꝛ de interlocutoria
quod non ſit neceſſario fienda in ſcriptis,vide Ioannem de Ana
nia.conſilio xciij.
Interlocutoria.Vide Bart.in l.ne quicquam.§.vbi decretum.ꝛ
ibi dixi ff.de offi.proconſul.ꝛ vide Bal.in l.terminato.ſ̃.de fruc.ꝛ
lit.expen.ꝛ vide Bal.ꝛ Ang.in l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ
vide gl.ſing.in c.ſi.in ver.inanes.de elec.lib.vj.ꝛ vide Bal.ſ̃.l.pro
xi.ꝛ vide Bar.in l.iij.ff.de app.reci.ꝛ vide plene Bal.in l.j.ſ̃.eo.ꝛ
vide Imo.in d.l.patris ꝛ filij.vbi dicit quod ſi condemnatoria ex
penſarum non requirit ſcripturam,in ea non requiritur iudicem
ſedere pro tribunali.ꝛ ponit Bar.hic etiam in fi.in taxatione ex
penſarum idem ſecundum Bal.in l.iij.de fruct.ꝛ lit.expen.Vide
aliquid per dom.Alex.in l.iuſte.ff.de acq.poſſ.ꝛ vide in l.ſi.C.de
priui.ſcho.lib.xij.ꝛ vide que habes in l.Paulus.ff.de re iud.

LEX III.

2 ☞Interlocutoria,que non requirit cauſe cognitionẽ,poteſt fer
ri per alium iudicem.
3 An laici illiterati poſſint eſſe iudices.
4 Si in ſententia non dicatur,in his ſcriptis,an preſumatur in ſcri
ptis lata.
5 Sentẽtia in qua non apparet aliquod verbum,ex quo colligatur
quod fuerit lecta,eſt nulla.

STatutis.Summaui in precedenti.Primo reci
tat legem precedentem.Secundo ſi li
1 addit.†Not.quod ſententia debet ferri,ꝛ in ſcriptis re
a citari.ᵃ Secundo not.quod quando ſententia eſt nulla,non ha
bet nomen neque effectum ſententie.Et ideo dicunt aduocati,
contra talem ſententiam,ſi ſententia dici poteſt,quod tamen ne
gatur.vel contra tale inſtrumentum,ſi inſtrumentum dici põt,
2 Circa†hanc legem querit gl.vtrum ſententia interlocutoria poſ
b ſit ferri per alium,ᵇGl.dicit quod ſic,vt l.diem.in prin.ff.de arbi.
ꝛ l.ſed ꝛ ſi interpellatur.§.j.eo.ti.Quod intellige quando ſenten
tia non requirit cauſe cognitionem,alias ſecus,vt no.in l.nec qc
quam.§.vbi decretum.de offi.procon.ꝛ leg.ꝛ l.omnia quecũqꝫ.ff.
3 de regul.iur.Secundo querit glo.†vtrum laici illiteratiᶜ poſſint
c eſſe iudices.Videtur quod non cum enim ipſi habeant ferre ſentẽ
tiam ex ſcripti recitatione,ſi neſciunt literas,nõ poterũt legere,
nec iudicare.Glo.determinat contrarium.vt videmus tota die
quod Poteſtates terrarum ſunt milites illiterati,ꝛ hoc verũ eſt,
in his,qui videntur eſſe de maioribus iudicibus.qui recitant p
alios,vt l.proxi.in fi.Preterea,ciuitas eligendo talem illiteratum
videtur velle qd per alium legat,vt l.quidam conſulebat.ff.de re
d iudi.Et propter predicta dicebãᵈ ſemel in ciuitate iſta in ſententia
erat ſcriptum data lata ſentẽtia.per dictum iudicẽ iuſtitie,le
cta per me notariũ,de mandato dicti iudicis,ꝛc.an valeat?Dix
ꝙ ſic.Nam iudex iuſtitie huius ciuitatis.iudex eſt appellationum
ꝛ a Poteſtate appellatur ad eum,ergo ipſe eſt ſuperior poteſtate,
ſed poteſtas habetur de maioribus iudicibus,vt hic in gl.
4 ꝛc.Sed quero.†quid ſi in ſententia non dicaf.in his ſcriptis,an
preſumatur in ſcriptis lata.Spe.ponit iſtam queſtionem,ti.de
ſenten.§.iuxta.ver.non valet ibi diſtinguit,an prolata eſt ſententia
5 in prima perſona,an in tertia?ꝛ dic vt ibi.†Quero,quid ſi nõ dica
e tur,lecta.ᵉſed dicitur ſolum,data fuit dicta ſentẽtia per dictum iu
dicem.Breuiter puto.quod niſi appareat aliquod verbũ,ex quo
colligitur quod ſententia fuit lecta.erit nulla,vt ſ̃.e.l.j.ꝛ alias vi
di quandam ſententiã,vbi non erat appoſitum nomen,lecta ſed
6 erat ibi dictũ ſententialiter promulgata.†Promulgare enim eſt
ſententialiter legere ex ſcripti recitatione.vt hic videtis.Vñ ver
ba ſic prolata hoc important,vt in l.ſciendum.de verbo.oblig.
ꝛ ibi pleniſſime ſcripſi.

ADDITIO.

a ¶Scriptis recitari.Idem tenet in l.j.ff.de iudi.
b Per alium.Et vide hic an poſſit committi alteri,vt legat ſenten
tiam.vide Bal.ſ̃.eo.in l.j.ad fin.ꝛ in interlocutoria,vide Bart.ꝛ
Bal.hic.
c ¶Illiterati.Vtrum illiterati poſſint eſſe indices ꝛ poteſtates,ad
de qꝛ eſt tex.ꝛ ibi Bar.in l.ex parte.ſ̃.de decur.lib.x.ꝛ an per nota
rium poſſint pronunciare,adde Bar.in l.j.§.j.de poſth.ꝛ per Cy.
in l.certi iuris.ſ̃.de iud.ꝛ ibi gl.ꝛ vide gl.authen.de iud.§.j.ꝛ ala
quid per Ang.ꝛ Imo.in l.quidam conſulebant.ff.de re iud.adde
Spec.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Spec.ti.de iud deleg.§.excipitur.verſ.item quod eſt illiteratus.
b ¶Dicebam.vide Jaco.Butr.⁊ dictum eius refert Bal.in l. hac
conſultiſſima.⁊ ibi vide do.Alex.
c ¶Non dicitur lecta.Quid ſi non dicitur lecta,ſed ſoluz data,fuit
vel ſententia literis promulgata.Idem dicit Bar.in d.l.ſciendu3.
in fi.de ver.obli.vide etiam Bal.in l.j.§.eo.⁊ Bal.in l.ſi is qui.ff.de
teſtamen.per Spec.in d.§.iuxta.verſi.non valet glo.in c.in princ.
in verbo,iniuſtam.de reg.iur.in vj.⁊ vide Bal.in l.fideicommiſ.§.
j.de leg.iij.⁊ doc.in c.fi.de re iudi.⁊ Ang.in repe.l.ſciendum, in fi.
de verbor.obliga.

AVTHENT.

4 ☞Breuiores cauſe,que.
1 NIſi breuiores.†Primo quero que ſunt iſte
a cauſe breuiores.[a] Gl.ponit
multas opi.Illa,eſt vera,quod inſpecta qualitate perſona
rum,hoc committatur arbitrio iudicis,arg.ad hoc in l.ſed ⁊ ſi ſu
b ſceperit.§.ij.ff.de iudi.Quero,dicitur hic,[b] ⁊ maxime vilium. quid
eſt hoc dictum. Quidam exponunt, vilium ſcilicet perſonarum.
Alij vilium ſcilicet rerum. Alij vilium ſcilicet cauſarum. Tene
quam vis.Quero vtrum ſint alie cauſe,in quibus debeat procedi,
⁊ cognoſci ſine ſcripto.Glo.dicit quod ſic,vt in auth. vt iud. ſine
quoquo ſuffra.§.neceſſitatem colla.ij.Tu adde caſum in l.leuia. ff.
2 de accu.⁊ quod ibi no.†Quero,hic dicitur quod ſententia debet.
ferri ſine ſcriptis,quid de proceſſu?tex. videtur dicere idem quod
ſine proceſſu ſcripto cognoſcatur,vt in d.l.§.neceſſitatez.⁊ in aut.
vt cler.apud propr.epiſ.§.j.Quod poteſt intelligi duobus modis.
Vno modo ſine ſcripto,hoc eſt, qđ non detur libellus in ſcriptis
ſecundum quod alias requiritur,vt in auth.offeratur.de lit.con-
teſta.tamen bene redigatur in ſcriptis per notarium.Sed hic in-
3 tellectus non placet.†quia excepto libello ⁊ ſententia,in qualibet
graui cauſa proceditur ſine ſcriptis.l3 poſtea in ſcriptis rediga-
tur vt in c.quoniam contra.extra de proba.⁊ l. ſcire oportet. §.
oportet.ff.de excuſ.tuto.Et ideo intelligo ſine ſcriptis,ꝙ inde nul
4 la fiat ſcriptura*† Creditur ſimplici informationi,iudicis,ēt in-
5 ſpectis cauſis breuioribus.Nec eſt mirū,[c] q2 alias creditur ſoli re
c lationi nuncij,ſecundum ea,que no.in l.quidam.j.de accuſ.⁊ l.ma-
gis puto.§.non tm̄ de reb.eo.multo magis creditur ipſi iudici, in
b iſtis leuioribus.⁊ hec no.pro cōpromiſſis.[d] que fiūt,in quibus da
tur poteſtas redigendi,ſeu cognoſcēdi in ſcriptis,vel ſine ſcriptis
e quia p hoc videntur partes velle quod eius ſimplici informatiōi[e]
⁊ relationi credatur,quod tene menti perpetuo.

ADDITIONES.

a ¶Breuiores.Secundum Bal.in l.ij.§ de peda.iud.Intellige de
cauſis a centum aureis j.Vide Bar.in l.diuus.ff.de bo.dam.Et
fama in iſtis cauſis habet vim plene probationis,vt per Barto.⁊
habes poſt eum,in l.de minore.§.tormenta.ff.de q.⁊ ad hanc aut.
adde no.dictum Mathesi.in ſuis no.primo ⁊ ſecundo,⁊ Bal.in l.
Imperium,ff.de iuriſdic.omn.iud.poſt Bar.in l.iubemus.§.ſane.
in fi.§.de ſacroanc.eccle.
b ¶Dicitur hic.Adde quod no.gl.magna.in §.ſancimus.in auth.
de exhib.re.⁊ no.gl.in c.fi.de reg.iur.in vj.adde quod no.Bar.in l.
mediterranee.C.de anno.⁊ trib.lib.x.⁊ quod no.glo.⁊ doc.in c.ap
pellationibus.extra de app.
* CLAVD.DE SEISS. ¶Scriptura.Seruare tamen ordinem
iudiciorum nunquam nocet ſecundum Imol.in c.nouit.de iudic.
quem refert Bal.in l.quod fauore circa princ.§.de legib.ſequitur
Alex.in l.creditores.j.de pign.poſt Bar. ibi ⁊ Bal.in c.cum dile
cta.de reſcr.⁊ in l.teſtamentum.§.de teſta.⁊ eſt tex.in cle.ſepe.§.fi.
de ver.ſign.⁊ ibi gl.in ver.partibus.vide Fely.in d.c.cum dilecta.
de reſcript.
c ¶Nec eſt mirum.Et adde quod hoc dictum refert Bal.in conſi.
inci.citatio cum ſit facti iuſti.Et per hoc vide que dixit Bal.in l.
iubemus.C.de ſacroſ.eccl.adde quod de partium conſenſu ſenten
tia poteſt ferri ſine ſcriptis,vt voluit Jo.And.poſt Spec.in ti.de
ſent.§.iuxta.ver.non valet etiam quod alle.Gui.de Suza.ita tene
re per l.iudicem.ff.commu.diui.⁊ l.fi.j.de temp.appel.
d ¶Pro compromiſſis.Et iſtud dictum Bar.alle.per no.Lud.in
ſuo no.lxij.no.mirabile dictum quod quando datur poteſtas ar-
bitratori procedendi in ſcriptis,⁊ ſine,ſtatur eius ſimplici relatio
ni de geſtis coram eo,⁊ ſic poterit eſſe teſtis. Et de hoc dicto facit
magnum feſtum domi.Ant.in c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.⁊ in c.
quintauallis.quod tene menti.Sed an iſta poteſtas dari poſſit ar
bitris.Vide Bar.in auth.offeratur.in fi.§.de lit.conteſt.Sed ad-
uerte,quia contra illud notabile dictum Bar.tenuit hic Lud.in
l.ſciendum.de ver.obli.⁊ dixit Bal.in l.fi.§.de contrah.emp.quod
arbitrator non tenetur pronunciare in ſcriptis. Contra iſtud di-
ctum Bar.tenet Ang.hic,quia propter hec daretur modus, qđ
quis nunquam obtineret in cauſa reductionis.
¶Item quia vbi acta requirunt ſcripturaz,non poſſunt probari
per teſtes,niſi probēt acta facta ⁊ deperdita,in c.cū olim.de priu.
in c.Alber.de teſt.⁊ contra Bar.tenet d.Ant.in c.Quintauallis.
de iureiuran.⁊ Lud.in l.ſciendum.de verbo.oblig.⁊ Angel.ibi in
repetit.ſequitur dictum Bart.hic vide Alexan.in d.l.ſciendum.
⁊ vide Pet.de Ancha.in c.cum a nobis.de teſt.vbi dicit do.Ant.
⁊ Abb.in c.ex literis.de probatio.⁊ Imo.in c.j.de iudi.Adde an
acta preſumantur interceſſiſſe,Pau.de ca.conſ.liij.⁊ an per teſtes
probari poſſint,conſi.ij.
e P.PAV.P. ¶Simplici informationi. Adde circa iſtam defen-
ſionem Bar.quod credatur arbitratori,ſequitur Co.in conſi.vij.
inci.viſo compromiſſo.⁊ ideo ſi dicat in laudo quod partes ſepe ⁊
ſepius audiuerunt ex deciſione negotij, ſibi creditur, ⁊ ibi poſtea
dicit aliud notabile,quod etiam poſito quod non credatur arbi-
tratori,tamen opus eſt quod apponatur hoc per pactum redu-
ctionis,alias incumbit,⁊ ibi habes quod credatur, per do. Flor.
de ſancto Gemi.in ſubſcriptione ſua.Quod tamen credatur arbi
tratori intellige quantum ad ea que exiguntur,quantum ad mo-
dum procedendi ad ſolennitatem,ſecus quantum ad continentiā
meriti ⁊ inſtantiam cauſe quia non creditur ſibi, nec preſumitur
niſi appareat,puta ſi dicat,viſis teſtibus ⁊ habitis informationi-
bus ⁊ tali re,⁊c.Vide Com.conſ.l.inci.ſtāte ſtatuto ciuitatis Vin
centie.Ant.de But.conſ.xxiij.⁊ de hoc an ⁊ quando credatur ar
bitratori,vide in l.ne in arbitris.§.de arb.vbi etiam ſcripſi de veri
tate iſtius ſingularis deciſionis.Bar.hic,an credatur ſimplici di
cto arbitratoris,⁊c.vide no.Fel.in c.quoniam contra falſaz.extra
de proba.poſt Abb.ibi,qui dicit quod communiter non tenetur
iſtud dictum ⁊ ponit vnam ſaluationem ad ipſum, vt ibi per eum,
quez vide omnino ⁊ ibi etiam in prin.ponit qđ in cauſis breuiori-
bus de qbus,hic,non requirit̃ ſolēnitas,⁊ que dicunt̃ cauſe breuio
res ⁊ leues,vt per eum ibi quem vide poſtea.ſuper gl.Secundo di-
cit quod in iſtis cauſis requiritur ſaltem qualis qualis fides acto
rum,⁊ quod relinquitur arbitrio iudicis que dicantur cauſe bre-
uiores.Vide que dicit Barb.in c.fi.de do.Fel.in c.j.de libel.obla
tio.⁊ vide Ant.conſ.cccxxj.qui ſequitur ſimpliciter dictum Bar.
hic.ideo vide ibi circa medium,⁊ vide ad Bart.in §. arbitrorum.
Item iſtud quod dicitur hic quod iudici,intellige in actis ordina
rijs,ſecus in ꝓbatorijs.vide Fran.conſ.clxiiij.vide Fe.in c.j.de lib.
obla.vbi etiam dicit quod in iſtis iudex notarius, poteſt eſſe roga
tus de actis coram ſe.

De ſententijs, & interlocutionibus omnium iudicum. Rubrica. XLV.

¶Continua vt in gloſſa.

LEX I.

4 ☞Procurator ſi fuit ſemper in iudicio,verba ſententie debent
referri ad eum,ſi tenor ſententie patitur.
5 Si dominus litem conteſtatus ſit poſtea iudicium agitat per pro
curatorem,an ipſe debeat condemnari,vel procurator.
6 Litigium ſi agitatum ſit per procuratorez,⁊ dominus eſt preſens
tempore ſententie in quem debeant proferri verba ſententie.
7 Si dominus preſens,ſentētie tempore, vult vti iure inſtantie vtili
ſibi competenti ipſo iure poterit in eum ferri ſententia.⁊ nu.10.
9 Si lis eſt agitata per procuratorez,⁊ tēpore ſententie nō fuit cita
tus procurator:ſed dominus qui fuit contumax,ſententia nō v3.
a NOn videtur [a] Hec eſt bona lex ⁊ ſingula
1 ris valde.breuiter dt.†Sētē-
tia,in qua non cōdemnatur procurator,ſed dominus,
qui in iudicio nō interfuit,eſt ipſo iure nulla.hoc dicit.
2 †No.primo ꝙ ſi ſententia eſt nulla , debet iterato cognoſci.Scđo
no.ꝙ d3 condemnari procurator,qui litigauit,non dominus.Ad
3 primū opp.†dicitur hic,ꝙ re integra d3 cognoſci.Contra,immo
ex eiſdē actis,vt §.ti.ij.l.ſi vt proponis.la j.Sol.Fateor,⁊ intellige
vt ibi dixi.Ad ſcđm opp.j.de inu.l.fi.Sol.Ibi tenor ſententie nō
patitur,vt verba referantur ad procuratorē,⁊ ideo referuntur ad
dominū licet abſentē,vt no.in l.nihil.§.de ꝓcuratoribus,⁊ bene.
4 Ex predictis ſumas aliquos caſus indubitabiles†ſi tenor ſentētie
nō patitur,verba non referuntur ad procuratorē,ſi tenor ſentētie
patit̃,⁊ procurator fuit ſemper in iudicio,verba ſententie debent
referri ad eum,vt hic,alias ſententia eſt nulla. Si aūt non ſemper
fuit in iudicio verba ſententie debent referri ad dominuz,⁊ hoc ēt
nō eſt dubiū.Sed ſi in iudicio partim fuit dominus,⁊ partiz pro
b curator,tunc eſt dubiū.Pro cuius declaratione[b] quero, †quid ſi
5 dominus conteſtatus eſt litem per ſe,poſtea iudicium agitat per
procuratorem,vtrum ipſe vel procurator debeat condemnari.Et
videtur quod dominus,vt l.furti.§.ſi quis alieno.ff.de his qui no
tantur infamia,hac lege a contrario ſenſu.Bulgarus, ⁊ Ioānes,
contra quia ſiue dominus fuit conteſtatus litem, ſiue non debet
condemnari procurator,qui eſt preſens tēpore ſententie. Et alle-
gat.ff.de neg.geſt.l.liberto.§.fi.l.licet.§.ſi plures.§.eo.ff.de proc.⁊